

קולנוע דוקומנטרי עכשווי: סוגיות אסתטיות וטכנולוגיות New Documentary Cinema: Aesthetic and Technological Issues

אוניברסיטת תל אביב, החוג לקולנוע וטלוויזיה
סמסטר א' תשע"ג, 2 ש"ס, קורס בחירה
ימי ד', 16:15-19:45
אוהד לנדסמן
lander@post.tau.ac.il

על ידי סקירה מקיפה של קולנוע דוקומנטרי עולמי מאז שנות ה-80 ועד היום, קורס זה יתמקד בו זמנית בקולנוע דוקומנטרי מסחרי (כגון סרטיהם של ארול מוריס, ניק ברומפילד או מייקל מור) ובקולנוע דוקומנטרי ניסיוני ועצמאי (כגון סרטיהם של אנייס ורדה, כריס מרקר או ורנר הרצוג), וינסה לתת מענה לשאלה מרכזית ומעניינת: מדוע וכיצד תפס בשנים האחרונות הקולנוע הדוקומנטרי מקום בכורה בקולנוע העולמי, הן באופן ביקורתי ומסחרי, ומהן תפקידן של טכנולוגיות דיגיטליות חדשות בתהליך זה? מהם הסגנונות ודרכי המבע הקולנועי אשר מאמץ הקולנוע הדוקומנטרי העכשווי, שלא במנותק מהקולנוע ההוליוודי, והאם אכן מדובר בחידוש או בטרנספורמציה של מסורות תיעודיות ישנות יותר? כיצד, לדוגמא, חוברים להם יחד הדימוי והעובדתי לשם יצירת תת ז'אנרים דוקומנטריים חדשים כגון הסרט המוקומנטרי, הקולנוע ההיברידי, הקולנוע התיעודי האינטראקטיבי או האנימציה התיעודית? מהן הסיבות לתנופה הברורה של הקולנוע הדוקומנטרי האישי, כפי שמתבטאת בגל החדש של יומני הוידאו או סרטי המאמר והאם ניתן לראות בכך ריאקציה לאתוס הנאיבי של שקיפות והתבוננות אובייקטיבית, כפי שהושרש על ידי "קולנוע האמת" בשנות ה-60? קורס זה ינסה להציע דרכים חדשות להתבוננות בז'אנר קולנועי אשר ממשיך להמציא את עצמו כל פעם מחדש.

דרישות הקורס:

נוכחות, השתתפות, בחינה מסכמת

דרישות קדם או תנאי קבלה לשיעור: אין

מרכיבי הציון הסופי:

השתתפות 10%

בחינה מסכמת 90%

מפגשי הקורס:

מפגש ראשון (24/10/2012): מה למעשה "חדש" בקולנוע הדוקומנטרי החדש?

צפייה: "הקו הכחול הדק" (ארול מוריס, ארה"ב, 1988)

קריאה:

Williams, Linda. "Mirrors Without Memories: Truth, History and *The Thin Blue Line*"
Film Quarterly. Vol. 46, No. 3, Spring 1993: 12.

מפגש שני (31/10/2012): מהו סרט דוקומנטרי? על הבעייתיות המחודשת בהגדרות צפייה: "קלוז אפ" (עבאס קיארוסטמי, אירן, 1990) קריאה:

Bill Nichols, "How Can We Define Documentary Film." *Introduction to Documentary*. Bloomington and Indianapolis: Indiana UP, 2011: 1-40.

מפגש שלישי (7/11/2012): הקולנוע ההוליוודי הבדיוני מול הקולנוע התיעודי: העמדה מחדש צפייה: "The Act of Killing" (ג'וש אופנהיימר, דנמרק ונורבגיה, 2012) קריאה:

Jonathan Kahana, "What Now? Presenting Reenactment" *Framework* 50 (Fall 2009).

מפגש רביעי (14/11/2012): קולנוע "ההתבוננות" החדש (new observational documentary) צפייה: "Sweetgrass" (איליסיה ברבש ולוסיין קסטינג טיילור, ארה"ב, 2009) קריאה:

Rothman, William. "Eternal Verites." ed. Charles Warren. *Beyond Document: Essays on Nonfiction Film*. Hanover: Wesleyan University Press, 1996. 79-100.

מפגש חמישי (21/11/2012): אקטיביזם תיעודי והפוטנציאל לשינוי חברתי (the participatory documentary) צפייה: "צבא הקיסר הערום צועד קדימה" (קאזו הארה, יפן, 1987) אין קריאה.

מפגש שישי (28/11/2012): קולנוע אישי וסרטי יומן: הקולנוע האוטוביוגרפי החדש צפייה: "לא עסק של אף אחד" (אלן ברלינר, ארה"ב, 1996) קריאה:

דובדבני, שמוליק. "לאכול את המרק או לצלם אותו: Movies | ז'אנרים של תיעוד עצמי". גוף ראשון מצלמה. הוצאת כתר, 2010. עמ' 21-52.

מפגש שביעי (5/12/2012): הסרט המוקומנטרי והקולנוע הכמו-תיעודי צפייה: "קאטפיש" (אריאל שולמן והנרי ג'וסט, ארה"ב, 2010) קריאה:

Lebow, Alisa. "Faking What? Making a Mockery of Documentary." *F is for Phony: Fake Documentary and Truth's Undoing*. eds. Alexandra Juhasz and Jesse Lerner. London: University of Minnesota Press, 2006: 223-237.

12/12/2012: הודעה על קיום המפגש תגיע בהמשך

מפגש שמיני (19/12/2012): הקולנוע ההיברידי - וידאו דיגיטלי וטשטוש הגבולות בין בדיון למציאות צפייה: "אלאמר" (פדרו גונזלס רוביו, מקסיקו, 2009) קריאה:

Landesman, Ohad. "In and Out of This World: Digital Video and the Aesthetics of Realism in the New Hybrid Documentary." *Studies in Documentary Film* 2:1, 2008: 33-45.

מפגש תשיעי (26/12/2012): קולנוע "מסד הנתונים" (database documentary) והסרט התיעודי האינטראקטיבי
צפייה: "RIP: מניפסט הרמיקס" (ברט גיילור, קנדה, 2008).
אין קריאה.

מפגש עשירי (2/1/2013): סרטי מאמר (essay films) וטכנולוגיה דיגיטלית
צפייה: "Bright Leaves" (רוס מקלווי, ארה"ב, 2003)
קריאה:

Lopate, Phillip. "In Search of the Centaur: The Essay-Film" *Totally, Tenderly, Tragically: Essays and Criticism from a Lifelong Love Affair with the Movies*. Doubleday: Anchor Books, 1998. Hanover: Wesleyan University Press, 1996: 280-311.

מפגש אחד-עשר (9/1/2013): אנימציה דוקומנטרית (חלק א': הגדרות ומטרות)
צפייה: מקבץ סרטים קצרים של אנימציה דוקומנטרית
קריאה:

Honess Roe, Annabelle. "Absence. Excess, and Epistemological Expansion: Towards a Framework for the Study of Animated Documentary." *Animation: An Interdisciplinary Journal* 6(3), 2011: 1-16.

מפגש שנים-עשר (16/1/2013): אנימציה דוקומנטרית (חלק ב': חווית הצופה וזכרון טראומטי)
צפייה: "ואלס עם באשיר" (ארי פולמן, ישראל, 2008)
קריאה:

Landesman, Ohad and Roy Bendor. "Animated Recollection and Spectatorial Experience in *Waltz with Bashir*." *Animation: An Interdisciplinary Journal* 6(3), 2011.

מפגש שלושה-עשר (24/1/2013): קולנוע תיעודי בתלת מימד
צפייה: "מערת החלומות הנשכחים" (ורנר הרצוג, צרפת, 2010)
קריאה:

Klinger, Barbara. "Cave of Forgotten Dreams: Meditations on 3D." *Film Quarterly* 65.3 (Spring 2012): 38-43.

Arthur, Paul. "Extreme Makeover: The Changing Face of Documentary." *Cineaste* 30:3 (Summer 2005): 18-23.

Aufderheide, Pat. "The Changing Documentary Marketplace." *Cineaste* 30:3 (Summer 2005): 24-28.

Bruzzi, Stella. *New Documentary: A Critical Introduction*. London: Routledge, 2000.

Chanan, Michael. "The Documentary Field: On the Problems of Defining the Documentary." *The Politics of Documentary*. London: BFI, 2007: 21-36.

Cowie, Elizabeth. *Recording Reality, Desiring the Real*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2011.

Eitzen, Dirk. "When Is a Documentary? Documentary as a Mode of Reception." *Cinema Journal* 35:1 (Fall 1995): 81-102.

Ellis, C, Jack, and Betsy A. Mclane. *A New History of Documentary Film*. New York: Continuum, 2005.

Grant, Barry, and Jeannette Sloniowski, eds. *Documenting the Documentary: Close Readings on Documentary Film and Video*. Detroit: Wayne University Press, 1998.

Nichols, Bill. *Blurred Boundaries: Questions of Meaning in Contemporary Culture*. Bloomington: Indiana University Press, 1994.

---. *Introduction to Documentary*. (2nd Ed.) Bloomington: Indiana University Press, 2011.

Renov, Michael. "New Subjectivities: Documentary and Self-Representation in the Post-Verite Age." *The Subject of Documentary*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2004: 171-181.

---. *The Subject of Documentary*. London: University of Minnesota Press, 2004.

---. *Theorizing Documentary*. New York: Routledge, 1993. Renov, Michael, and Jane Gaines, eds. *Collecting Visible Evidence*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999.

Rascaroli, Laura. *The Personal Camera: Subjective Cinema and the Essay Film*. London: Wallflower Press, 2009.

Roscoe, Jane, and Craig Hight. *Faking It: Mock-Documentary and the Subversion of Factuality*. New York: Manchester University Press, 2001.

Rosenthal, Alan, ed. *New Challenges for Documentary*. Berkeley: University of California Press, 2005.

Ward, Paul. "Animation and Documentary Representation." *Documentary: The Margins of Reality*. London: Wallflower Press, 2005. 82-99.

Winston, Brian. *Claiming the Real*. London: British Film Institute, 1995.

חומר מחייב למבחן: הרצאות, הקרנות וקריאות החובה.